

Birand'ı uğurlarken

Mesleği öğrendiğimiz ustalardan biri olan Mehmet Ali Birand'ı da son yolculuğuna uğurladık. Ben, Milliyet'e başladığında Brüksel temsilcisiydi. Ankara'ya geldiğinde mutlaka büroya uğrar; bir telaşla içeri girer, enerjisiyle, gürültüsüyle heyecan rüzgarı estirirdi. Önce Nilüfer Yalçın ve Nur Batur'a takılır, sonra bize laf atar, gündemde kafasını mesgul eden konuya ilgili makineli tüfek gibi sorular sorar, Orhan Tokatlı'ya uğrar ve aynı heyecanla çıkardı. Ankara'ya gelmişken de mutlaka bir iki haber çıkarır öyle dönerdi. Bu kısa ziyaretlerinde bile birkaç öneride mutlaka bulunurdu. Şuna bakmak lazım, bu konuyu takip ettiniz mi, yeni bir şey çıktı mı, diye bizleri yönlendirirdi. Alçak gönüllü bir gazeteci idi. Stajyer muhabirler dahil herkesle ilgilenir; gazetecileri de haberi de küçük-büyük diye ayırmazdı. Milliyet'te iyi bir haber varsa mutlaka o muhabiri tebrik eder, haberi nasıl devam ettireceğini söyler, moral verirdi. Brüksel'den İstanbul'a döndükten sonra bizlerle daha da yakından ilgilenmeye başlamıştı. Ankara bürodan çıkan her manşet için hiç atlama, mutlaka telefon eder, "Harika iş, aynen devam, tebrik ediyorum, yaşa" diyerek teşvik ederdi.

Öncü isim

Mehmet Ali Birand, Türkiye'yi dış dünyaya açan isimlerden biriydi. Brüksel'de gazetecilik yaptığı dönemde Türkiye özellikle Avrupa Birliği, NATO, Kıbrıs gibi önemli konulardaki gelişmeleri onun kaleminden, atlatma haberlerinden izlerdi. 70'li yıllarda Türkiye dışa kapalı bir ülkeydi. Bu nedenle Kıbrıs Barış Harekâtı ve sonrasında sorunlar dışında, okurlar dış politikayla fazla ilgilenmezdi. Dış politika, ancak ilgilisi, meraklısı olanlar tarafından izlenen bir alandı. Mehmet Ali Birand, Türk okuruna ve izleyicisine dış politikayı sevdirdi.

32. Gün programıyla dış dünyaya bir pencere açtı. Bu pencerelerden Türk insanına dünyayı gezdirmeye başlayan usta gazeteci, 32. Gün'ü, sonraki hafta merakla beklenen bir diziye dönüştürmeyi başardı. Türk basınının evrensel gazetecilik ilkeleriyle, Türk insanının Avrupa Birliği değerleriyle tanışmasında büyük katkısı oldu. Her şeyin içерiden göründüğü gibi olmadığını, dışarıdan Türkiye'nin nasıl göründüğünü aktararak gösterdi.

"Kamyonlar çıksın"

Mehmet Ali Birand'ın gazetecilik başarılarını bir köşe yazısıyla aktarmaya olanak yok. Birand, bizlere gazeteciliğin esasının haber olduğunu öğreten meslek büyüklerimizdendi. "Gazetecinin kafası işe gelirken bugün nasıl atlatma haber bulurum diye çalışmalı" derdi. Birand'ın kafası hep öyle çalıştı. Sayısız atlatma habere, özel röportaja, belgesele, birçok ilke imza atarak da bunu kanıtladı.

Bu ilklerden biri de 1988 yılında Bekaa'da Abdullah Öcalan'la yaptığı röportajdı. Gazetenin üst düzey yönetimi dışında Birand'ın Bekaa'da bu röportajı gerçekleştirdiğinden kimsenin haberi voktu, ta ki, gazete

basılıncaya kadar. Milliyet, atlatma haber için birinci sayfasının tamamını ayırmıştı. Milliyet, Birand'ın bu röportajı ve ilk kez yayımlanacak Öcalan ve PKK kampı fotoğraflarıyla gündem yaratacaktı.

Birand'ın röportajından akşam saatlerinde Ankara matbaasında sorun çıkışına haberim oldu. Devlet Güvenlik Mahkemesi, bu röportajı, terör örgütü PKK'nın propagandası olarak görmüş ve Milliyet'in o günkü nüshasını toplatma kararı almıştı.

İstanbul'da Genel Yayın Yönetmeni Doğan Heper ve Mehmet Ali Birand; Ankara'da Orhan Tokatlı ve Derya Sazak, bu kararı durdurmaya çalışıyorlardı. Gazete basılmış, dağıtılmak üzere kamyonlara yüklenmiş, ancak mahkeme toplatma kararı vermişti.

'Bu sansür'

Birand, bu kararın sansür olduğunu söylüyordu, Ankara'ya henüz karar tebliğ edilmemişti. Birand, Ankara bürodan kamyonların yola çıkarılmasını istemişti. Orhan Tokatlı'nın talimatıyla idareden Vedat Büyükyılmaz'la hızla matbaaya gittik. Bize gider gitmez kamyonları yola çıkarmamız ve büroya telefon etmemiz söylemişti. Birand, İstanbul'da haber bekliyordu.

Kamyonlar matbaanın önünde harekete hazırıldı. Ancak bizimle birlikte bir polis ekibi de matbaanın önüne gelmişti. Genç bir komiser, nazik bir dille kamyonların durdurulmasını istedi. Biz ise Türkiye'de basın özgürlüğünün anayasa güvencesi altında olduğunu belirterek, kamyonların hareket edeceği yanıtını veriyorduk. Öndeki kamyonun hareket etmesi üzerine sonradan meslektaşımız Müyesser Yıldız'ın eşi olduğunu öğrendiğimiz genç komiser Naci Uğur yolu kesti. Bir yandan şoförü araçtan indirmeye çalışırken bir yandan da bize, "Biz de basın özgürlüğüne saygılıyız. Anayasa'nın güvencesi altında olduğunu biliyoruz ama mahkeme kararı var ve bunu uygulamak zorundayım" diye ızahta bulunuyordu. Biz, kamyonların hareket etmesi konusunda ısrar edince, hızlı bir hareketle şoför mahalline çıktı ve motoru durdurup anahtarları aldı.

'Yazık oldu habere'

Durumu Orhan Tokatlı ve Derya Sazak'ın müdahaleleri de değiştiremedi. Aynı işlem İstanbul matbaasında da yapılmıştı. Milliyet'in o nüshası toplatılacaktı. Polisler, bu işlemi yapmaya başladılar. O arada, merakla kamyonun arkasındaki balyadan bir gazete alarak hızla birinci sayfayı okuduğumu hatırlıyorum.

O zamanlar özel televizyonlar, internet olmadığı için gazete dağıtımından başka yol yoktu ve mahkeme bunu engellemiştir. Birand, Ankara'ya gelişlerinde, "yazık oldu habere" diye o geceye hep hayıflanırdı.

Sonradan Öcalan'la röportaj yapmak neredeyse rutin bir işe dönüştü ama atlatan Birand olmuştu.

Son nefesine kadar gazeteciliği bırakmayan Birand'a Allah'tan rahmet, ailesine, dostlarına ve Türkmasına başsağlığı ve sabır diliyorum.